МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Aix-Marseille Université (France)
TESOL – Ukraine

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ В МОВІ І КУЛЬТУРІ

Збірник наукових праць

Київ 2017

УДК 821.09(100)(082)
Н35
Національна ідентичність в мові і культурі: збірник наукових
Н35 праць / за заг. ред. А.Г. Гудманяна. О.Г. Шостак. - К.:Талком , 2017. - 343 с.
ISBN 978-617-7397-36-5

Збірник містить тексти доповідей X Міжнародної конференції з питань національної ідентичності в мові і культурі, що відбулася 17-18 травня 2017 року на кафедрі іноземних мов і прикладної лінгвістики Навчально-наукового Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету (м. Київ, Україна).

Організаційний комітет
Голова оргкомітету:
Гудманян А.Г., д-р філол. наук, проф., директор Навчально-наукового Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету
Заступник голови:
Шостак О.Г., канд. філол. наук, доцент, зав. кафедрою іноземних мов і прикладної лінгвістики Навчально-наукового Гуманітарного інституту Національного авіаційного університету
Члени оргкомітету:
Артюшкіна О., канд. наук з лінгвістики, доцент каф-ри славістики, університет Екс-Марсель, м. Екс-ан-Прованс, (Франція)
Раду А.І., канд. філол. наук, доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка
Рецензенти:
Дудок Р.І., д-р філол. наук, проф., зав. кафедрою іноземних мов для гуманітарних факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка
Мосенкіс Ю.Л., док. філол.. наук, професор, професор кафедри сучасної української мови Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Чеснокова А.В., проф. каф-ри англ. філол. і перекладу Київського університету імені Бориса Грінченка

Рекомендовано до друку Вченою радою Гуманітарного інституту
(Протокол № 3 від 19 квітня 2017 р.)

ISBN 978-617-7397-36-5
© Національний авіаційний університет, 2017
© Колектив авторів, 2017

Світлана Євтушенко
Кандидат філологічних наук
Київський університет імені Бориса Грінченка
м. Київ

ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА РОЗВИТОК ЛІТЕРАТУРИ (ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ)

Феномен глобалізації неодноразово опинявся в центрі уваги дослідників, оскільки XX століття позначилося відчутним зсувом «від системи націй-держав з окремими осередками національних культур до глобального світового простору» (М. Тлостанова). В першу чергу розгляду підлягала економічна глобалізація та пов'язані з нею трансформації світової економіки. Також здійснювали аналіз глобалізації в контексті соціально-філософського дискурсу. Відкритим залишається питання впливу інтеграційних процесів на розвиток національних культур. Особливу зацікавленість викликає взаємозв'язок глобалізації та інтенсивний рух постколоніальних літератур.

Взаємовпливи національних культур в епоху глобалізації досліджували такі автори як Е. Саїд («Культура і імперіалізм», «Гуманізм і демократична критика»), Бхагваті Д. («В защиту глобализации»), Бенхабіб С. («Притязания культуры. Равенство и разнообразие в глобальную епоху»), Грицак Я. («Куди рухається світ») та інші. Дослідники прагнули виявити механізми впливу інтеграції на динаміку розвитку культури та наголосити на позитивній природі процесів глобалізації.

Тривалий час світові інтелектуали порівнювали глобалізацію із соціальною катастрофою, що неодмінно призведе до знищення культурного розмаїття та світової індивідуальності. Негативне сприйняття міжнародної інтеграції було багато в чому обумовлено стрімким розповсюдженням американського ринку. Сьогодні дослідники наголошують на поверховості «ідентифікації процесу глобалізації з вадами масової культури» та помилковості зведення феномену глобалізації до «гомогенізації культури чи панування однієї моделі над іншими» (А. Ф'ют).

Геополітичні зміни спонукають до роздумів щодо парадоксальності сучасного функціонування інтеграційних процесів. З одного боку, глобалізація виявляється незмінним супровідним компонентом у геополітичному конструюванні. З іншого – інтегрування національної держави в транснаціональний контекст незрідка супроводжується своєрідним ізоляціонізмом та сприяє

поширенню таких егоїстичних й вузьких інтересів як патріотизм, шовінізм, етнічна, релігійна та расова ненависть.

Попри загрози співіснування в єдиному «глобальному середовищі з численними екологічними, соціальними й політичними тисками» (Е. Саїд), відмова від культурної гегемонії та «посилення і ускладнення процесів культурної взаємодії» (М. Тлостанова) сприяє утворення унікальної транскультурної території з вельми прозорими кордонами між Сходом і Заходом, США і Заходом, Центральною і Західною Європою.

Глобалізація сприяє модифікації таких усталених явищ як «центр / периферія», «імперія / колонія». Національні культури, які «досі сприймалися як провінційні, витиснуті на маргінес панівними імперськими культурами» [13, с.226], завдяки всепроникності інтеграційних процесів отримали унікальний шанс зреалізуватися повною мірою та видозмінити «культурне обличчя нації» (В. Малахов).

Дискусійним наслідком глобалізації виступає так звана гібридна ідентичність / «людина двох культур» (Е. Саїд), формування якої обумовлено імміграційними процесами. Гібридна ідентичність як неодмінна складова глобалізації посприяла формуванню нового обличчя «східно-західної» літератури. Поява подібної літератури обумовлена строкатістю культурних компонентів – східних, західних, американських – в ідентичності письменників-андрогінів.

Парадоксальність та дискусійність феномену глобалізації потребує подальшого вивчення, враховуючи вагомість і незмінність світової інтеграції. Особливо перспективним вбачаємо дослідження місця і значення глобалізаційних факторів для розвитку літератури постколоніальних країн та аналіз творчості так званих письменників-андрогінів.

Література

1. Высоцкая Н. Транскультура или культура в трансе? Вопросы литературы. 2, (2004). http://magazines.russ.ru/voplit/2004/2/
2. Гнатюк Оля Між літературою і політикою. Есеї та інтермедії. – К. : ДУХ І ЛІТЕРАТУРА. – 2012. – 368 с.
3. Гримич М. Бранзолія : подорожні записки / Марина Гримич. – К. : Дуліби, 2015. – 156 с.
4. Грицак Я. Куди рухається світ / Ярослав Грицак. – К. : К. : Грані-Т, 2015. – 192 с. (Серія «De profundis).
5. Гримич М. Second life (Друге життя): Роман. – К. : Дуліби, 2010 – 162с. (Серія «Deja vu»).

6. Кононенко Є. Російський сюжет Російський сюжет. Повість. – Львів : Кальварія, 2012. – 128 с.
7. Малахов В. «Культурные различия и политические границы в эпоху глобальных миграций»: Новое литературное обозрение;Институт философии РАН; Москва; 2014. – 232 с.
8. Саїд Е. Орієнталізм / Едвард Саїд – К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2001. — 511с.
9. Саїд Едвард Гуманізм і демократична критика / Едвард Саїд; пер. з англ. Артема Чапая. – К. : Медуза, 2014. – 144 с.
10. Саїд Е. Культура й імперіялізм / Едвард Саїд. – К. : Критика, 2007. — 608 с.
11. Тлостанова М. Эра Агасфера, или Как сделать читателей менее счастливыми. Иностранная литература. 2 (2003). http://magazines.russ.ru/inostran/2003/1/tlost.html
12. Тлостанова М.В. Жить никогда, писать ниоткуда. Постсоветская литература и естетика транскультурации. – М., 2004. – 416 с.
13. Ф'ют А. Зустрічі з Іншим. – К. : Акта, 2009. – 261 с.
14. Чхартишвили Г. Но нет Востока и Запада нет (О новом андрогине в мировой литературе». Иностранная литература. 9 (1996). http://magazines.russ.ru/inostran/1996/9/vostoc_z.html